

Vanhusneuvoston kokous

Aika: 13.11.2018 klo 14.00–16.33

Paikka: Kaupungintalo, Vihreiden ryhmähuone, Aleksanterinkatu 20

Osallistujat: Laura Varjokari (puheenjohtaja), Mirja Arajärvi, Timo Auranen, Pirjo-Liisa Kangasniemi, Erja Kauppinen, Veijo Lehto, Lena Lindberg, Markus Löfström, ~~Seija Meripaasi~~, Anne Nissinen, ~~Heli Rantanen~~, Titta Reunanen (15.30-16.05), Marja Ruotsalainen, Jenni Räsänen, Satu Luomajoki, Olli Salin, ~~Johanna Seppälä~~, Lala Sjöblom, Pirkko Telaranta, Pirjo Tujula, Toivo Tupin ja Outi Paulig (sihteeri)

Asiantuntijat:

Kehityspäälliköt Kristiina Siikala ja Päivi Luna sekä lakimies Teija Kaarlela Finanssiala ry:stä (kohta 4)

Vuorovaikutussuunnittelija Anu Markkola (kohta 9)

1. Kokouksen avaaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 14.00.

2. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin.

3. Edellisen kokouksen muistio

Lokakuun kokouksen muistio oli lähetetty 18.10. ja pääkaupunkiseudun yhteiskokouksen muistio 1.11.2018. Niihin ei ollut huomautettavaa.

4. Ikäihmiset ja pankkiasiointi, Finanssiala ry:n edustajat

Finanssiala ry edustaa Suomessa toimivia pankki-, vakuutus- ja sijoituspalvelualan toimijoita. Se toimii myös rahoitusalan työnantajaosapuolena.

Finanssiala on tiedostanut ikääntyneiden ihmisten ongelmat nopeasti etenevässä digitalisaatiossa. Yhteistyötä on tehty laajasti vanhusneuvostojen ja alan järjestöjen kanssa.

Johtopäätöksinä on todettu muun muassa:

- Tietoa tarvitaan lisää.
- Apua kaivataan monessa asiassa.
- Turvallisuudentunteen lisäämiseksi kaivataan toimenpiteitä.

Pankkiasioiden hoidossa on paljon tietämättömyyttä erilaisista ratkaisuista. Käteisen käyttö on vähentynyt kaikissa ikäryhmissä, myös alle 80-vuotiailla. Lähimaksu on lisääntynyt paljon ja osoittautunut toimivaksi ja turvalliseksi. Nyt jo yli 40 % korttimaksuista tehdään lähimaksulla ja osuus lisääntyy, kun lähimaksun yläraja nousee 50 euroon.

Taloudellinen varautuminen vanhuuteen on tärkeää. Siitä on tulossa julkaisu lähiaikoina. Yleinen huomio on, että vanhukset usein säästävät rahaa, jotta sitä jäisi perinnöksi. Kuitenkin yleensä heidän keski-ikäiset lapset toivoisivat, että heidän vanhempansa käyttäisivät rahansa omaan elämäänsä.

Taloudellinen varautuminen pitää sisällään myös esim. tilinkäyttövaltuutuksen ja edunvalvontavaltuutuksen. Tilinkäyttövaltuutuksella käytetään valtuuttajan pankkikorttia ja tiliä. Edunvalvontavaltuutus kannattaisi jokaisen tehdä. Sen voi tehdä milloin vain ja se tulee voimaan maistraatin vahvistuksella. Siinä määritellään, mitä asioita valtuutettu saa hoitaa. Keskusteltiin edunvalvontavaltuutuksesta ja todettiin, että se on kuitenkin melko vaativa prosessi ja jää ehkä sen takia monilta tekemättä. Valtuutus pitäisi saada helpommin tehtäväksi ja muotoon, että sen saa suoraan netistä lähetettyä maistraattiin.

Finanssiala esitti vanhusneuvostolle kutsun pilottiin, joka liittyy siihen, että kaupunki ottaa laskutuksessa käyttöön suoramaksun käyttöön ensi kuussa. Nyt esim. kotihoidon laskut hoidetaan paperilla. Pilotissa kokeillaan, miten suoramaksuun siirtyminen onnistuisi. Mukaan on tulossa kaupungin taloushallinnon lisäksi ainakin Lasipalatsin media-keskus, Seniori-Info ja joitakin pankkeja. Mukaan toivotaan myös vanhusneuvostoa. Todettiin näkövammaisten vaikeus kirjautua verkkopankkiin. He tarvitsevat muuta tunnistautumistapaa. Monet näkövammaisille sopivat ratkaisut auttavat muitakin.

5. Vanhusneuvoston edustajan nimeäminen Helsingin liikkumisohjelman alatyöryhmään

Alatyöryhmään "Ikääntyneiden, iäkkäiden sekä erityistä tukea tarvitsevien arkiaktiivisuuden ja liikunnan edistäminen" on pyydetty vanhusneuvoston edustajaa. Nimeämispyyntö oli jaettu vanhusneuvostolle kokouskutsun yhteydessä. - Pirjo-Liisa Kangasniemi valittiin vanhusneuvoston edustajaksi.

6. Vanhusneuvoston edustajan nimeäminen Helsingin osallisuuden ja vuorovaihtuksen neuvottelukuntaan

Pormestari perustaa osallisuusmallin kehittämisen tueksi osallisuuden neuvottelukunnan. Osallisuuden neuvottelukuntaan kutsutaan kansalaisyhteiskunnan, yritysten sekä korkeakoulujen edustajia. Vanhusneuvostoa on pyydetty nimeämään edustajansa. Nimeämispyyntö oli jaettu vanhusneuvostolle kokouskutsun yhteydessä.

Todettiin, että kyseessä on tärkeä toimielin, minkä vuoksi ehdotettiin edustajaksi puheenjohtajaa. Laura Varjokari nimettiin siis vanhusneuvoston edustajaksi ja varalle Veijo Lehto.

7. Palautekeskustelu Seniorisäätiön käynnistä

Tutustumiskäynti oli 5.11.2018. Mukana olleet kertoivat, että käynti oli hyödyllinen. Mariankoti näytti hyvältä hoitopaikalta. Seniorisäätiö kuuluu kaupunkikonserniin. Kiinteistöt ovat kaupungin omaisuutta ja kaikki hoitopaikat ovat kaupungin ostopalveluja. Säätiö toivoo, että he säilyisivät jatkossakin Helsingin kaupungin palveluna. Säätiöllä on huoli kiinteistöjen kunnossapidosta. Kaupungin päätöksentekovastuut herättivät keskustelua.

8. Vastaaminen Ikääntyneiden asuminen –haastattelukysymyksiin

Kyseessä on ympäristöministeriön toimesta tehtävä selvitys, johon pyydettiin vanhusneuvoston vastausta. Kysely oli jaettu kokouskutsun yhteydessä. Vastattiin kyselyyn soveltuvien osien. Sihteeri toimittaa vastaukset kyselyn tekijälle.

9. Stadin ikäohjelman eteneminen

Anu Markkola ja Titta Reunanen esittelivät asiaa. Stadin ikäohjelma on Helsingin kaupungin suunnitelma siitä, kuinka kaupunki huolehtii ikäihmisten hyvinvoinnista, toimintakyvystä sekä sosiaali- ja terveyspalveluista seuraavan kolmen vuoden aikana. Valmistelun lähtökohtana toimivat vanhuspalvelulaki ja kaupunkistrategia.

Stadin ikäohjelma rakennetaan osana koko kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden suunnittelua ja järjestämistä (Hyte-suunnitelma). Valmistelun kiireinen aikataulu johtuu hytevalmistelun aikataulusta. Hyte-suunnitelman kuudesta painopisteestä neljä koskee kaikkia ikäryhmiä:

- Eriarvoisuuden vähentäminen,
- Liikkuva ja terveellinen kaupunki kaikille,
- Helsinki edistää asukkaidensa mielenterveyttä ja päihteettömyyttä,
- Elävät, omaleimaiset ja turvalliset kaupunginosat

Ikäohjelman valmisteluvaiheessa oli mukana sata toimenpide-ehdotusta. Ne on nyt karstittu kahdeksaantoista, saadun ohjeistuksen mukaisesti. Ohjeena oli myös, että useampaa kuin yhtä toimialaa koskevat ehdotukset olisivat etusijalla ja että sellaisia toimenpiteitä ei pitäisi valita, jotka on mainittu muissa kehittämissuunnitelmissa tai vastaavissa. Asukastilaisuuksissa saadut priorisoinnit on otettu huomioon, mutta toimialat on itse päättäneet, mitä toimenpiteitä valitaan.

Ikäohjelman valmistelussa oli aiemmista kuudesta osa-alueesta yksi eli ”käyttäjälähtöiset palvelut” jätetty pois ja sen otsikon alla olleet asiat siirretty muihin kohtiin.

Toimenpiteet ovat siis vielä ehdotuksia - ei lopullisesti päätettyjä. Suunnitelmaa käsitellään kaupungin johtoryhmässä, josta voi tulla muutos- ja muokkausesityksiä. Kaupunginvaltuuston päätettäväksi asia menee ensi vuonna.

Keskustelussa todettiin, mm. että

- Lähipalvelujen säilyttäminen ja kehittäminen on jäänyt pois ikäohjelmasta. Vanhusneuvostolle on tärkeää, että se mainitaan selvästi.
- Vanhusneuvoston edustajat ovat osallistuneet ikäohjelman erilaisiin valmistelutilaisuuksiin ja materiaalia on lähetetty kaikille neuvoston jäsenille. Taulukkomuotoiset materiaalit ovat olleet vaikeasti luettavissa. Saavutettavuusnäkökohta on tärkeä.
- Olisi tärkeää, että toimenpiteiden vastuutahot kerrottaisiin tarkemmin, eikä käytettäisi passiivimuotoa.
- Ikäohjelmasta ei käy ilmi, miten sote-palvelut ja iätön asuminen turvataan.
- Omaishoitajien palvelujen räätälöinti on nyt sijoitettu otsikon ”Iätöntä asumista” alle, mihin se ei oikeastaan kuulu. Syynä ratkaisuun on se, että kun ”Käyttäjälähtöiset palvelut” jätettiin pois, sen alla olleet asiat sijoitettiin muiden otsikoiden alle niin, että kuhunkin tuli sopiva määrä asioita
- HSL ei ole ollut valmistelussa mukana.
- Vaikuttaa siltä, että valmisteluaikataulu on ollut liian nopea.

Puheenjohtaja totesi johtopäätöksenä keskustelusta, että vanhusneuvoston on syytä tehdä asiasta kannanotto.

10. Valtuustoryhmien tapaaminen 22.11.2018, valmistelutilanne

Kysymykset ja puheenjohtajille osoitettu kutsu, jossa pyydetään vahvistamaan osallistuminen 21.11. mennessä, on lähtenyt valtuustoryhmille ja osa puheenjohtajista on jo varmistanut osallistumisensa. Tiedote jaetaan viestimille ja mm. eläkeläisjärjestöille. Tiedotteessa on linkki seurattavaan lähetykseen.

Vanhusneuvoston jäsenistä 11 pääsee osallistumaan tilaisuuteen. Kaupungin asiantuntijoista ainakin kaksi osallistuu. Tarkoitus on toimia niin, että kysymykset käydään läpi yksi kerrallaan. Kukin valtuustoryhmän edustaja kertoo lyhyesti vastauksensa ja sen jälkeen on kommentointimahdollisuus.

Todettiin järjestelyistä, että induktiosilmukka on varmistettu ja nimilaput tehdään. Aina-kin poliitikot sijoitetaan salin sisäkeuhkaan, jossa on mikrofonit. [*siht. lis.: Näitä paikkoja on 26, joten myös vanhusneuvoston jäsenet mahtuvat sisäkeuhkaan.*] Osallistujille ilmoitetaan, että ennen tilaisuuden alkua on tarjolla kahvia.

11. Vanhusneuvoston tammikuun kokouksen ajankohta

Päätettiin, että tammikuun kokous pidetään torstaina 24.1.2019 klo 14.00. Kevään muut kokousajat on sovittu aiemmin: keskiviikkona 6.2., keskiviikkona 6.3., keskiviikkona 3.4. ja torstaina 23.5. Kokoukset pidetään edelleen kaupungintalon ryhmähuoneissa, jollei myöhemmin toisin sovita. Kevään toimintakalenteri lähetetään myöhemmin.

12. Muut asiat

- Marja otti esille Polliin tuleen kysymyksen yhdenvertaisuudesta omaishoidon sopimusten muuttamisesta. Uudet kriteerit tulivat voimaan 1.1.2018. Läheskään kaikkia sopimuksia ei ole vielä uusittu, henkilöstöressursseista. - Sovittiin, että vanhusneuvosto lähettää sote-toimialalle kyselyn asiasta. Viitataan siihen, että asiakkaita tulee kohdella tasapuolisesti.
- Kuultiin myös muualta tullut palaute, että omaishoidon tarkistukseen liittyvät kotikäynnit ovat herättäneet huolta joillakin asiakkailla. Työntekijöiden pitäisi kiinnittää huomiota asioiden esitystapaan.
- Osallistuminen Finanssialan ehdottamaan yhteistyöpilottiin: sovittiin, että vanhusneuvosto on mukana. Asiaa koskeviin tapaamisiin osallistuu Pirkko Telaranta, varalla Veijo Lehto.
- Puheenjohtaja kertoi, että hän on suunnitelmassa edunvalvontavaltuutusta koskevaa workshopia ensi kevääälle ja toivoi, että vanhusneuvosto voi olla tässä mukana.

14. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.33.

Puheenjohtaja

Sihteeri

Laura Varjokari

Outi Paulig